

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL TAUTINIŲ MAŽUMŲ IR IŠEIVIJOS DEPARTAMENTE PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2009 m. gegužės 29 d. Nr. FA-P-50-4-60
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 5-ojo audito departamento
direktorės Daivos Bakutienės
2008-06-06 pavedimą Nr. P-50-4

Auditą atliko valstybinė auditorė
Asta Giedrikienė

Auditas pradėtas 2008-06-06
Auditas baigtas 2009-05-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	5
1. Pastebėjimai dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo	5
1.1. Dėl ilgalaikio turto	5
1.2. Dėl Tautinių mažumų ir išeivijos departamento veiklos teisinio reglamentavimo	7
1.3. Dėl apmokėjimo švietimo ir kultūros darbuotojams	9
1.4. Dėl debitinio įsiskolinimo	11
2. Rekomendacijos	12
Priedai	14

IŽANGA

Valstybinis auditas atliktas Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 5-ojo audito departamento direktorės Daivos Bakutienės 2008 m. birželio 6 d. pavedimu Nr. P-50-4. Auditą atliko vyriausioji valstybinė auditorė Asta Giedrikienė.

Audituojamas subjektas – Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (Departamentas, TMID) yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigta institucija, dalyvaujanti formuojant ir įgyvendinant valstybinę tautinių santykių darnumo politiką, laiduojančią Lietuvos Respublikos gyventojų, priklausančių tautinėms mažumoms, ir Rytų Lietuvos lietuvių teisėtą interesų ir poreikių tenkinimą, tautinio tapatumo saugojimą, taip pat sudarančią sąlygas jiems visapusiškai dalyvauti šalies visuomeniniame, politiniame ir kultūriniame gyvenime, ugdyti jų pilietiškumą, toleranciją, nepakantumą tautinės nesantaikos kurstymui, formuoti ir įgyvendinti valstybinę ryšių su užsienyje gyvenančiais lietuviais ir išeiviais iš Lietuvos politiką, siekiant panaudoti šiuos ryšius lietuvių išeivijos, Lietuvos valstybės ir visuomenės interesams.

Departamento adresas – T. Kosciuškos g. 30, Vilnius, identifikavimo kodas – 188708562. Audituojamu laikotarpiu Departamentui vadovavo generalinis direktorius Antanas Petrauskas, nuo 2008-12-09 laikinai generalinio direktoriaus pareigas ėjo direktoriaus pavaduotoja Vida Bagdonavičienė, nuo 2009 m. vasario 10 d. generalinio direktoriaus pareigas eina Arvydas Daunoravičius, vyriausiąja finansininke nuo 2008 m. sausio 24 d. dirba Lina Markevičiūtė.

Audituojamas laikotarpis – 2008 metai.

Audito tikslas – įvertinti 2008 m. finansinių ataskaitų duomenų tikrumą ir teisingumą, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams, pareikšti nepriklausomą nuomonę, įvertinti valstybės biudžeto asignavimų 2009 metų poreikio planavimą teisėtumo požiūriu.

Šioje ataskaitoje pateikti tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė apie finansines ataskaitas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą, jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams pareiškama audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito metu buvo vertinamos Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 metų finansinės ataskaitos: Išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balansas (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2), Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2008 m. apyskaita (forma Nr. 3), Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2008 m. apyskaita (forma Nr. 4), Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą 2008 m. gruodžio 31 d. (forma Nr. 5), Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 6).

Audituojamu laikotarpiu Departamentas vykdė keturias programas: 1.1. „Tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę rėmimas“, kuriai vykdyti patvirtinta 2884,0 tūkst. Lt, o gauta ir panaudota 2 860,7 tūkst. Lt, 1.2. „Romų integracijos į Lietuvos visuomenę rėmimas“ – patvirtinta 385,0 tūkst. Lt, o gauta ir panaudota 375,8 tūkst. Lt, 4.2. „Dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant valstybinę tautinių santykių ir ryšių su išeivija politiką“ – patvirtinta 2 391,0 tūkst. Lt, o gauta ir panaudota 2 350,5 tūkst. Lt, 3.1. „Užsienio lietuvių bendruomenių rėmimas“ – patvirtinta 12 863,0 tūkst. Lt, o gauta ir panaudota 10 996,7 tūkst. Lt. Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanso aktyvo (pasyvo) sąskaitų likučių suma – 67 377,3 tūkst. Lt.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, patvirtintus Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

Auditas atliktas siekiant pakankamai užtikrinti, kad finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškreipimų ir valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas yra neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad mes netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Auditui taikytas kiekybinio reikšmingumo lygis (maksimaliai priimtina klaidų suma) yra 1 proc. visų kasinių išlaidų, nurodytų Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) – 165,8 tūkst. Lt, ir 1 proc. sąskaitų likučių sumos, nurodytos Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (forma Nr. 1) – 673,8 tūkst. Lt.

Atliktos darbo užmokesčio, dotacijų, nebaigtos statybos ir rėmimo pagal projektus didelės apimties savarankiškos audito procedūros, o kitose srityse – mažos apimties savarankiškos audito procedūros.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Pastebėjimai dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

1.1. Dėl ilgalaikio turto

Atlikę 2006 metų finansinį auditą, negalėjome patvirtinti, kad statomiems ir rekonstruojamiems dvylikai objektų buvo panaudota 27 824,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, nes Departamentas investicijų apskaitą tvarkė ne nuo statybų (rekonstrukcijos) pradžios, nepateikė visų statybos ir rekonstrukcijos darbų išlaidas pateisinančių dokumentų, apskaitoje nurodė ne visas investuotas sumas¹. Departamentas 2006 metų finansinio audito metu nepatvirtino 27 824,0 tūkst. Lt lėšų panaudojimo teisėtumo ir šios sumos nurodymo apskaitos registruose teisingumo (motyvai, kodėl negalėjome patvirtinti lėšų panaudojimo, nurodyti Valstybinio audito ataskaitoje²)

Departamentas, vykdydamas 2006 metų finansinio audito rekomendacijas, 2007 metais tikslino nebaigtos statybos objektų vertę. Vėliau buvo nurodyta 37 760,8 tūkst. Lt nebaigtos statybos vertė. Nebaigtos statybos vertė buvo didesnė 9 936,8 tūkst. Lt. Audito metu negalėjome įsitikinti, kad nebaigtos statybos vertė teisingai padidinta, nes Departamentas nepateikė visų nebaigtos statybos vertės didinimą įrodančių dokumentų.

2009 metų sausio 1 d. vienuolikos objektų nebaigtos statybos vertė Departamento apskaitoje – 45 438,4 tūkst. Lt. Pažymėtina, kad iš jų tikrovės neatitinka 39 595,4 tūkst. Lt, nes šioje sumoje apskaitomi baigti statyti ir rekonstruoti objektai: Gervėčių lietuvių kultūros centras, Tilžės bažnyčia ir krašto lietuvių bendruomenės namai, Punsko kultūros namai, Sankt-Peterburgo lietuvių bendruomenės patalpos (nuomojamos), Rygos lietuvių vidurinė mokykla, VŠĮ „Kauno įvairių tautų kultūrų centras“, Seinų „Žiburio“ gimnazija, Pelesos privati bendrojo lavinimo vidurinė mokykla lietuvių mokomąja kalba, Karaimų kultūros centras Trakuose, Regioninio bendradarbiavimo centras Lietuva – Kaliningradas (projektavimo darbai). Šiais objektais naudojami juridiniai asmenys Lietuvoje ir užsienyje, tačiau Departamentas neturi dokumentų, pagrindžiančių nuosavybės teisės į pagal valstybės investicijų programą sukurtą turtą, perdavus Lietuvos valstybės finansinį turtą kitiems juridiniams asmenims Lietuvoje ir užsienyje.

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-05-31 audito ataskaita Nr. FA-1050-98-4 „Dėl Tautinių mažumų irišeivijos departamente prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 1.1 dalis.

² Ten pat.

Departamentas neparengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų dėl valstybės finansinio turto, kaip dalininko įnašo, investavimo į kitos juridinės nuosavybės formos juridinius asmenis.

Pažymėtina, kad 2008 m. Departamentas patikėjimo teise įregistravo tik VŠĮ „Romų visuomenės centras“ pastato dalį.

2008 metais Departamentas tęsė valstybės investicijų programą ir į du objektus investavo 1 231,1 tūkst. Lt. Investicijos buvo vykdomos į Karaimų kultūros centrą Trakuose (600 tūkst. Lt) ir Pelesos (Baltarusijos Respublika) privačios bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos lietuvių mokomąją kalba statybą-rekonstravimą (631,1 tūkst. Lt). Iš Lietuvos Respublikos Privatizavimo fondo pastato Raugyklos g. 25 Vilniuje rekonstrukcijai skirta 1 400, 0 tūkst. Lt.

Pažymėtina, kad investicijos Raugyklos g. 25, Vilniuje buvo vykdomos į UAB „Rasų valda“ ir Vilniaus miesto savivaldybei priklausančias patalpas, kurių dalis (administracinės patalpos 816,13 kv. m ir patalpos – neįrengta pastogė 366,92 kv. m) tik 2008 metų pabaigoje (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą³) buvo perduotos Departamentui valdyti patikėjimo teise. Pastato Raugyklos g. 25 Vilniuje rekonstrukcijai iš viso jau panaudota 5843,0 tūkst. Lt, tačiau rekonstrukcija dar nebaigta.

Valstybės kontrolieriaus 2007-06-08 sprendimu Nr. SP-1, kurio 1 dalies vykdymas pratęstas iki 2009 m. liepos 1 d., Departamentas buvo įpareigotas patikslinti nebaigtos 12 objektų statybos vertę ir spręsti klausimą dėl investicijų Lietuvoje ir užsienyje įteisinimo. Šis sprendimo punktas neįgyvendintas iki šiol. Buvo sudaryta suinteresuotų žinybų komisija, tačiau dėl investicijų įteisinimo komisijos narių nuomonės išsiskyrė, todėl sprendimai iki šiol nepriimti, nors yra parengti LRV nutarimų projektai dėl lėšų paskirties pakeitimo. Jie svarstymui į LRV nepateikti.

Departamentas neturi dokumentų, pagrindžiančių valstybės nuosavybės teises į pagal investicijų programą sukurtą turtą, perdavus Lietuvos valstybės finansinį turtą kitiems juridiniams asmenims Lietuvoje ir užsienyje. Dėl šios priežasties nebaigtos statybos vertė apskaitos registruose ir finansinėje atskaitomybėje nurodyta neteisinga suma (apskaitomi ir baigti statyti, ir rekonstruoti objektai – 39 595,4 tūkst. Lt).

Departamentas nesiėmė iniciatyvos įteisinti valstybės biudžeto lėšų skyrimą pagal investicinius projektus Lietuvoje ir užsienyje esančių subjektų kuriamam turtui.

Iki šiol nėra sukurto mechanizmo, kaip sukauptas investicijų sumas įteisinti, nes daugelis pastatų yra užsienyje, valdomi įvairių juridinių asmenų. Nėra įstatymų bazės (tik aukščiausio lygio susitarimai tarp šalių, kur vykdomos investicijos), kaip bus įteisinamos Lietuvos Respublikos investuotos lėšos. Departamentas vykdo investicijas užsienio valstybėse, tačiau nėra teisiškai reglamentuota, kaip tos investicijos bus įteisintos, kaip

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-29 nutarimas Nr. 1086 „Dėl nekilnojamo turto Vilniuje Raugyklos g. 25, Vilniuje perėmimo ir perdavimo“.

bus apgintos Lietuvos Respublikos turtinės nuosavybės teisės, nes nei Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, nei Tautinių mažumų įstatymas nereglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės investuojamų lėšų, panaudotų užsienio valstybėse įvairių juridinių asmenų pastatų statybai, rekonstrukcijai, kapitaliniams remontams, įteisinimo.

Departamentas pagal panaudos sutartis įvairioms užsienio mokykloms, organizacijoms ir bendruomenėms yra perdavęs ilgalaikio turto už 1 197,6 tūkst. Lt. Nėra teisės akto, kuris reglamentuotų turto perdavimo užsienio valstybėse esančioms organizacijoms teisėtumą.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas⁴ nenumato, kad valstybės turtas panaudos pagrindais gali būti perduodamas užsienio valstybėse esantiems subjektams.

Departamentas nesiėmė iniciatyvos įteisinti turto perdavimą užsienio valstybėse esantiems subjektams.

1.2. Dėl Tautinių mažumų ir išeivijos departamento veiklos teisinio reglamentavimo

Tautinių mažumų įstatymą⁵ Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba (Atkuriamasis Seimas) priėmė 1991 metais, 18 metų įstatymas nebuvo tobulinamas ir keičiamas. Taigi įstatymas neatitinka šių dienų aktualijų, nes reglamentuoja tik bendrąsias nuostatas dėl Lietuvoje gyvenančių tautų lygybės ir galimybių.

Vienas pagrindinių Tautinių mažumų ir išeivijos departamento veiklą reglamentuojančių teisės aktų yra Departamento nuostatai⁶.

Šių nuostatų 6.6 p. numato, kad Departamentas palaiko ryšius ir bendradarbiauja su Lietuvos tautinėmis bendruomenėmis ir jų organizacijomis, jas remia, kontroliuoja, kaip naudojamos joms skirtos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, 6.13 p. – kad palaiko ryšius ir bendradarbiauja su užsienio lietuviais, jų bendruomenėmis, organizacijomis, kultūros ir švietimo įstaigomis, jas remia, kontroliuoja, kaip naudojamos joms skirtos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu⁷ Departamentas buvo įgaliotas parengti ir patvirtinti sąrašą užsienyje esančių lietuvių bendruomenių, kitų lietuviškų įstaigų, organizacijų ir

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (1998-05-12 Nr. VIII-729).

⁵ Lietuvos Respublikos tautinių mažumų įstatymas (1991-01-29 Nr. XI-3412).

⁶ Tautinių mažumų ir išeivijos departamento nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-11-24 nutarimu Nr. 1370 (2003-02-14 nutarimo Nr. 228 redakcija).

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-12-12 nutarimas Nr. 1452.

tarptautinių organizacijų, kurios gali būti paramos gavėjais pagal Labdaros ir paramos įstatymą⁸. Toks sąrašas Departamente patvirtintas direktoriaus įsakymu⁹ ir kaskart atnaujinamas.

Departamentas 2008 metais finansavo įvairių juridinių asmenų valdomų pastatų Lietuvoje ir užsienyje remonto ir rekonstrukcijos išlaidas, panaudota 1 286,9 tūkst. Lt. Pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu¹⁰ patvirtintą Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikaciją nenumatyta, kad Departamentas galėtų teikti paramą įvairiems juridiniams asmenims pastatų remontui, rekonstrukcijai ar turtui įsigyti Lietuvoje ir užsienyje (dotacijas kapitalui formuoti), nes tik savivaldybės gali teikti paramą pagal paskirtas veiklos rūšis, kurias administruoja paramą gaunanti savivaldybė.

Labdaros ir paramos įstatymo 5 straipsnyje nurodyta, kad biudžetinės įstaigos negali būti paramos davėjais – jos gali tik gauti paramą.

Biudžeto sandaros įstatymo¹¹ 5 str. 1 dalyje nurodyta, kad asignavimų valdytojas privalo naudoti skirtus biudžeto asignavimus pagal nustatytą paskirtį savo vadovaujamos biudžetinės įstaigos programoms vykdyti, paskirstyti jiems skirtas biudžeto lėšas pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams (kiti subjektai pagal įstatymo 2 str. 1 d. – atliekantys viešojo administravimo funkcijas) programoms vykdyti.

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių¹² 81 punktą, asignavimų valdytojais, organizuojami programų, finansuojamų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, vykdymą, turi teisę Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo¹³ nustatyta tvarka iš įmonių, įstaigų ir organizacijų pirkti paslaugas ir darbus, nepriskirtus asignavimo valdytojo ar jam pavaldžių biudžetinių įstaigų funkcijoms.

Toks teisinis reglamentavimas apsunkina Departamento veiklą, nes įpareigoja taikyti Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytus pirkimo būdus, remiant tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių veiklą, t.y. Departamentas iš tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių perka paslaugas, vienintele Lietuvoje ir užsienio valstybėje, o kiti subjektai tokių neteikia.

Nereglamentuotas tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių rėmimas, nes nei Labdaros ir paramos įstatymas, nei Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės nenumato, kad biudžetinės įstaigos galėtų būti paramos davėjai. Departamentas nesiėmė iniciatyvos, kad lėšų skyrimas tautinių mažumų ir

⁸ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas (1993-06-03 Nr. I-172, (2005-12-20 aktuali redakcija).

⁹ Departamento generalinio direktoriaus 2008-06-06 įsakymas Nr. V-88.

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. rugsėjo 29 d. įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ pakeitimo“.

¹¹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas ((2003-12-23 Nr. IX-1946).

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės“ (2005-06-21 Nr. 687 aktuali redakcija).

¹³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 2005-12-22 Nr. X-471.

užsienio lietuvių bendruomenėms būtų reglamentuotas, o be reikalo taikė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytas procedūras.

1.3. Dėl apmokėjimo švietimo ir kultūros darbuotojams

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu¹⁴ patvirtintas „Konkursų Lietuvos mokytojams, dėstytojams, kultūros ir meno darbuotojams, išvykstantiems į užsienio valstybes dirbti Lietuvių švietimo, kultūros įstaigose, aukštųjų mokyklų lituanistikos ar baltistikos centruose ir lietuvių bendruomenėse, organizavimo, atlyginimo už suteiktas paslaugas nustatymo ir išmokų skyrimo bei atsiskaitymo už skirtas lėšas tvarkos aprašas“.

Apraše numatyta, kad Departamentas organizuoja konkursus į užsienį išvykstantiems darbuotojams, su jais sudaro išvykimo sutartis, kuriose numatytas atlygis už darbą ir tai, kad išvykstantys asmenys savo pasirinkimu moka savanoriško socialinio draudimo įmokas, o atlyginimus jiems moka Departamentas.

Departamentas kasmet užsienio lietuvių mokykloms, kultūros ir baltistikos centrums, bendruomenėms siunčia raštą¹⁵, kuriame prašoma nurodyti švietimo ir kultūros darbuotojų poreikį. Mokyklos ir bendruomenės pateikia informaciją apie reikalingą darbuotojų skaičių ir jų darbo krūvį. Departamentas, gavęs informaciją, skelbia konkursą į reikalingas darbo vietas užsienio mokyklose, kultūros centruose. Nei Departamentas, nei Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija nėra nustačiusi darbuotojų skaičiaus ir nevertina švietimo, mokslo ir kultūros darbuotojų skaičiaus užsienyje reikalingumo.

Pagal Departamento pateiktus duomenis, į Pelesos privačią bendrojo lavinimo vidurinę mokyklą lietuvių mokomąja kalba pagal išvykimo sutartis išsiųsta 17 mokytojų, kurie moko 79 mokinius (penki mokiniai vienam mokytojui). Į Rimdžiūnų vidurinę mokyklą lietuvių mokomąja kalba yra išsiųsta 14 mokytojų, kurie moko 64 mokinius (penki mokiniai vienam mokytojui).

Nei Departamentas, nei Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ar kitos suinteresuotos institucijos nėra nustačiusios metodikos, tvarkos ar kt. reglamentuojančio dokumento, kur būtų numatyta mokytojų poreikio konkrečiuose kraštuose apskaičiavimo tvarka.

Pažymėtina, kad Pelesos privati bendrojo lavinimo vidurinė mokykla lietuvių mokomąja kalba yra išlaikoma iš Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų, mokyklos mokinių ugdymas reglamentuotas vietiniais (Baltarusijos Respublikos) įstatymais.

¹⁴ Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006-05-04 įsakymas Nr. ISAK-845/IV-178.

¹⁵ Departamento generalinio direktoriaus 2008-06-02 raštas Nr.(2-4-11)-S-491 „Dėl Lietuvos mokytojams, dėstytojams, išvykstantiems į užsienio valstybes dirbti lietuvių švietimo, aukštųjų mokyklų lituanistikos ir baltistikos centruose ir lietuvių bendruomenėse, atlyginimo už suteiktas paslaugas 2007–2008 mokslo metais“.

Departamentas iš dalies finansuoja Vasario 16-osios gimnaziją Vokietijoje ir Seinų „Žiburio“ gimnaziją Lenkijoje. 2008 metais Vasario 16-osios gimnazijai pagal sutartį buvo pervesta 1207 tūkst. Lt, iš kurių 1003 tūkst. Lt panaudota mokytojų darbo užmokesčiui, Seinų „Žiburio“ gimnazijai pagal sutartį buvo pervesta 325 tūkst. Lt, kurie panaudoti mokytojų darbo užmokesčiui. Mokytojai nėra siunčiami iš Lietuvos, su jais nėra sudarytos išvykimo sutartys, nėra nustatytas mokytojų skaičius teikiamoms mokymo paslaugoms.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 7 p. asignavimų valdytojas privalo užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

Negalime patvirtinti, kad 3 641,3 tūkst. Lt panaudota ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai ir patirtos išlaidos atitinka gaunamą naudą ir rezultatą, nes nenustatytas optimalus Lietuvos mokytojų, dėstytojų, kultūros ir meno darbuotojų, išvykstančių į užsienio valstybes dirbti Lietuvių švietimo, kultūros įstaigose, aukštųjų mokyklų lituanistikos ar baltistikos centruose ir lietuvių bendruomenėse poreikis (biudžeto lėšos skiriamos pagal mokyklų pageidaujamą poreikį).

Departamentas biudžeto asignavimus, skirtus darbuotojų darbo užmokesčiui (2310,3 tūkst. Lt) neteisingai panaudojo mokytojų, dirbančių užsienio mokyklose pagal išvykimo sutartis, atlyginimams mokėti. Nesivadovauta Biudžeto sandaros įstatymo¹⁶ 5 str. 1 d. – biudžeto asignavimus naudoti pagal nustatytą paskirtį.

Departamentas nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių¹⁷ 227 ir 228 p. ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos¹⁸ reikalavimais, nes mokymo paslaugoms patirtas išlaidas apskaitė darbo užmokesčio išlaidų straipsnyje. Šis pastebėjimas buvo nurodytas ir 2008 metų valstybinio audito ataskaitoje¹⁹.

Departamentas 2 310,3 tūkst. Lt panaudojo nesivadovaudamas teisės aktais – ne pagal nustatytą paskirtį.

Dėl netinkamos patirtų išlaidų apskaitos, Departamento Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje darbo užmokesčio išlaidų 2.1.1.1.1 straipsnio kasinės išlaidos 2 313,3 tūkst. Lt didesnės, faktinės išlaidos 2 310,3 tūkst. Lt

¹⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946.

¹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-12-30 įsakymu Nr. 1K-405 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės (2001-03-16 įsakymo Nr. 70 redakcija).

¹⁸ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija (patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsak. Nr. 1K-184 (su vėlesniais pakeitimais)).

¹⁹ 2008-05-30 Nr. FA-P5-20-23-67 Valstybinio audito ataskaitos „Dėl Tautinių mažumų ir išeivijos departamente prie LRV atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“.

didesnės, o kitų išlaidų 2.2.1.1.1.30 straipsnio kasinės ir faktinės išlaidos mažesnės ta pačia suma.

1.4. Dėl debitinio įsiskolinimo

Tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenės bei kitos organizacijos neatsiskaitė už 1117,2 tūkst. Lt biudžeto asignavimų panaudojimą. Įsiskolinimą sudaro ne tik 2008 metais pervestos lėšos projektams finansuoti, už kuriuos dar neatsiskaityta, bet ir ankstesnių metų įsiskolinimai (151,3 tūkst. Lt yra 2001–2007 metų įsiskolinimai). Pažymėtina, kad Departamentas komisijos sprendimu jau yra pripažinęs 82,0 tūkst. Lt beviltiškoms skolomis, kurie šiuo metu apskaityti užbalansinėje apskaitoje.

Departamentas neužtikrino biudžeto sandaros įstatymo²⁰ 32 str. 1 d. vykdymo, kad metams pasibaigus kitų subjektų disponuojamose sąskaitose esančios biudžeto lėšos grąžinamos į valstybės biudžetą.

Liepojos lietuvių kultūros draugijai „Rūta“ 2007 m. Departamentas pervedė 14,9 tūkst. Lt pastato remontui (remonto darbus atliekančiai bendrovei I/K „HAUSS V“), tačiau remonto darbai iki šiol neatlikti.

Departamento Užsienio lietuvių skyriaus darbuotojas paaiškino, kad remonto darbus atliekanti bendrovė pinigų negrąžino ir darbų neatliko.

Departamentas, skirdamas lėšas tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenėms neužtikrino, kad būtų laiku atsiskaitoma, ir nenustatė pakankamų kontrolės procedūrų, kurios skatintų atsiskaitymą laiku.

Negalime patvirtinti, kad valstybės biudžeto 1117,2 tūkst. Lt panaudoti teisėtai programoms vykdyti, nes negavome lėšų panaudojimą patvirtinančių dokumentų.

Biudžeto asignavimai (14,9 tūkst. Lt), skirti remonto darbams atlikti, panaudoti neteisėtai, nes darbai neatlikti ir lėšos negrąžintos.

²⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946.

2. Rekomendacijos

Atlikę 2006 ir 2007 metų finansinį auditą teikėme neigiamas išvadas dėl finansinių ataskaitų, nes jos buvo tvarkomos ne pagal apskaitos principus ir taisykles.

Pažymime didelę Departamento pažangą tvarkant buhalterinę apskaitą, pasikeitus Departamento vyriausiajai buhalterei ir daugumai finansų skyriaus darbuotojų, nes buhalterinė apskaita sutvarkyta laikantis apskaitos principų ir taisyklių: sutvarkyta faktinių ir kasinių išlaidų apskaita pagal programas, sutvarkyta pavedimų lėšų apskaita, biudžeto lėšų atsiskaitymų apskaita, trumpalaikis turtas pajamuojamas kiekyne ir vertine išraiška, patobulinta ilgalaikio turto apskaita.

Departamentas dėl audito metu nustatytų klaidų ir teiktų rekomendacijų buvo informuotas raštais: 2008 m. rugsėjo mėn. 29 d. Nr. S-(50-1.10.1)-1795 „Dėl valstybės biudžeto asignavimų 2009 metams išlaidų poreikio planavimo“, 2008 m. gruodžio mėn. 15 d. Nr. S-(50-1.10.1)-2310 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

Klaidų atsirado, nes naudojant biudžeto asignavimus nesivadovauta Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo²¹ 5 str. 1 d. 1 p., o patirtos išlaidos apskaitytos ne pagal Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikaciją²².

Departamentas audito metu pateiktas rekomendacijas vykdė koreguodamas patirtas išlaidas pagal Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikaciją. Tačiau ne visos klaidos, kurios turėjo įtakos finansinių ataskaitų teisingumui, biudžeto asignavimų naudojimui ir turto valdymui, buvo ištaisytos, todėl, atsižvelgdami į ataskaitoje nurodytus dalykus ir ištaisytas klaidas po metinių ataskaitų pateikimo, rekomenduojame:

- įteisinti turto perdavimą kitiems juridiniams asmenims Lietuvoje ir užsienyje;
- imtis iniciatyvos įteisinti lėšų skyrimą tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių rėmimui;
- patvirtinti Lietuvos mokytojų, dėstytojų, kultūros ir meno darbuotojų, išvykstančių į užsienio valstybes dirbti Lietuvių švietimo, kultūros įstaigose, aukštųjų mokyklų lituanistikos ar baltistikos centruose ir lietuvių bendruomenėse poreikio nustatymo tvarką, siekiant optimalaus švietimo darbuotojų skaičiaus;
- užtikrinti tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių atsiskaitymą už vykdomus projektus tais pačiais biudžetiniais metais;
- įstatymų nustatyta tvarka išieškoti iš remonto darbų neatlikusios bendrovės jai pervestus 14,9 tūkst. Lt.

²¹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946.

²² Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija²² (patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-09-29 įsakymu Nr. 1K-280).

Rekomendacijų įgyvendinimo planas pateikiamas priede. Priede pateikti tolesni veiksmai bei rekomendacijų įvykdymo terminai (data) numatyti audituojamo subjekto ir Valstybės kontrolei pateikti 2009-05-28 raštu Nr. (2.4-11)-S-239.

5-ojo audito departamento direktorė

Daiva Bakutienė

Vyr. valstybinė auditorė

Asta Giedrikienė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos „Dėl Tautinių mažumų ir išeivijos departamente prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Tolesni veiksmai	Rekomendacijos įvykdymo terminas (data)
1.	Įteisinti turto perdavimą kitiems juridiniams asmenims Lietuvoje ir užsienyje.	Departamentas yra parengęs Vyriausybės nutarimų projektus „Dėl lėšų panaudojimo“. Iki 2009-07-01 jie bus pateikti Vyriausybei	Iki 2009-07-01
2.	Imtis iniciatyvos įteisinti lėšų skyrimą tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių rėmimui.	Departamentas inicijuos teisės akto parengimą, kuriuo Departamentui būtų suteikti įgaliojimai skirti valstybės dotacijas tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenėms.	Iki 2009-12-31
3.	Patvirtinti Lietuvos mokytojų, dėstytojų, kultūros ir meno darbuotojų, išvykstančių į užsienio valstybes dirbti Lietuvių švietimo, kultūros įstaigose, aukštųjų mokyklų lituanistikos ar baltistikos centruose ir lietuvių bendruomenėse poreikio nustatymo tvarką, siekiant optimalaus švietimo darbuotojų skaičiaus.	Projektas parengtas ir numatoma, kad iki 2009 m. liepos 1 dienos bus patvirtintas generalinio direktoriaus įsakymu.	Iki 2009-07-01
4.	Užtikrinti tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių atsiskaitymą už vykdomus projektus tais pačiais biudžetiniais metais.	Bus parengtas generalinio direktoriaus įsakymas, kuriuo specialistai bus įpareigoti griežčiau kontroliuoti tautinių mažumų ir užsienio lietuvių bendruomenių atsiskaitymą Departamentui.	Iki 2009-07-01
5.	Įstatymų nustatyta tvarka išieškoti iš remonto darbų neatlikusios bendrovės jai pervestus 14,9 tūkst. Lt.	Departamentas įstatymų nustatyta tvarka kreipsis į Prokuratūrą dėl skolos išieškojimo.	Iki 2009-12-31